

JUSTIITSMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkkm.ee

Teie 05.07.2024

Meie 13.08.2024

nr MKM/24-0736/-1K, 2-
2/1846-1
nr 8-2/5340

Avaliku teabe seaduse § 32.1 muutmise seaduse eelnou koostööstamine

Austatud minister

Majandus- ja Kommunikatsiooniminister on saatnud Justiitsministeeriumile koostööstamiseks avaliku teabe seaduse § 32¹ muutmise seaduse eelnöu.

Justiitsministeerium koostööstab eelnöu järgmiste märkustega arvestamisel.

1. Esmalt juhime tähelepanu, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium saatis hiljuti koostööstamisele ka teise avaliku teabe seaduse (AvTS) muutmise eelnöu (volituste ja andmekogude eelnöu). Otstarbekas on eelnöusid, mis ei ole seotud EL õigusega, menetleda ühtse eelnöuna. Seetõttu soovime kaks eelnöu ühendada.

2. Juhime tähelepanu, et isikuandmete töötlemine on Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 26 sätestatud isiku eraelu puutumatuse piiramine, mida võib teha ainult seaduse alusel. Põhiseadusest ja selle tõlgendamise kohtupraktikast tuleneb põhiõiguste riive puhul seadusereservatsiooni põhimõte, mille kohaselt peab põhiõiguste seisukohalt olulisi küsimusi reguleerima seadusandja, Riigikogu. Riigikogu võib täidesaatvat võimu volitada reguleerima üksnes vähem intensiivseid põhiõiguste piiranguid ning sealjuures peab seaduses sisalduv volitusnorm olema täpne, selge ja vastavuses piirangu intensiivsusega. Seda põhimõtet tuleb järgida ka isikuandmete töötlemisel. See tähendab, et isikuandmete töötlemine peab olema reguleeritud seadusega, määrusega võib seaduse norme täpsustada, kuid seda üksnes selge ja täpse ulatusega volitusnormi alusel. Mida intensiivsem on põhiõiguste piirang, seda üksikasjalikumad peavad olema täitevvõimu tegutsemise aluseks olev volitusnorm ja menetlusnormid. Seega ei sobi isikuandmete töötlemise seaduslikuks aluseks üldine volitusnorm, mis jätab kõik peamised küsimused täitevvõimu reguleerida. Eelkõige peab seaduse tasandil määratlema isikuandmete töötlemise olukorrad ja eesmärgid, töödeldavate isikuandmete koosseisu vähemalt isikuandmete kategooriate täpsusega (viimast võib seaduse volitusnormi alusel määrusega täpsustada) ning töödeldavate isikuandmete säilitamise tähtajad. Igasugune isikuandmete töötlemine peab vastama andmetöötluse põhimõtetele vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklis 5 sätestatule.

3. Eelnöu § 1 p-ga 2 muudetakse volitusnormi, mille alusel Vabariigi Valitsus võib kehtestada Eesti teabevärava ja selles nii isikustatud kui ka isikustamata teabe ja teenuste kättesaadavaks tegemise, arendamise, haldamise, kasutamise, isikuandmete töötlemise ning andmekogu teabevärava liidestamise nõuded ja korra.

Eelnöu seletuskirja lisaks olevas rakendusakti kavandis (§ 1 p-s 8 sisalduvates §-des 23 ja 27) nähakse ette, milliseid isikuandmeid ning kui kaua Eesti teabeväravas töödeldakse. Tulenevalt eelmise punkti selgitustest palume töödeldavate isikuandmete kategooriad ning andmete säilitustähtaeg sätestada seaduse tasandil. Juhime ka tähelepanu, et rakendusakti kavandis (§ 1 p-s 8 sisalduvas §-s 29) on puudu andmetöötluse logide säilitamistähtaeg. Palume kavandada vastavad muudatused.

4. Kooskõlastuskirja punktis 2 esitatud selgitusest lähtudes palume seaduses sätestada ka Eesti teabevärava pidamise eesmärk. Juhime tähelepanu, et eesmärk ei saa olla pelgalt teabe kättesaadavaks tegemine, lisada tuleks ka, millisel eesmärgil teave kättesaadavaks tehakse. Andmete töötlemise eesmärk peab seadusest selgelt nähtuma.

5. Eelnõu § 1 p-ga 1 muudetav AvTS-i § 32¹ lõige 2 sätestab, et Eesti teabevärava vastutav töötaja on Riigi Infosüsteemi Amet, kes haldab ja arendab teabevärat. Juhime tähelepanu, et vastutava töötaja kohustused on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) IV peatükis, seega ei ole vajalik vastutava töötaja ülesannete loetlemine seaduses.

Teeme ettepaneku sõnastada lg 2 järgmiselt – „Eesti teabevärava vastutav töötaja on Riigi Infosüsteemiamet.“.

Palume täpsustada ka AvTS-i § 32¹ uue lõike 3 sõnastust, sest hetkel on arusaamatu, keda peetakse silmas teabevärava haldja all. Leiame, et lõikest 2 tulenevalt saab teabevärava haldajaks olla selle vastutav töötaja.

Palume seletuskirjas täpsemalt selgitada, milles seisneb AvTS § 32¹ uues lõikes 3 nimetatud koostöö teabevaldaja ja teabevärava haldaja vahel.

6. Eelnõu seletuskirjas (lk 4–5) on selgitatud, et andmetöötlus sündmusteenuse puhul toimub isiku nõusoleku alusel.

Selgitame, et isik annab nõusoleku (teeb päringu) isikuandmete edastamiseks Eesti teabeväravasse. Edasine andmetöötlus Eesti teabeväravas toimub eelnõuga loodaval õiguslikul alusel. Kui isik soovib saada mingit teenust, teeb ta taotluse teenuse saamiseks. Seda ei tohi aga segamini ajada nõusolekuga IKÜM-i mõttes. Juhul kui isik teeb taotluse teenuse saamiseks, siis teenuse osutamiseks vajalik andmetöötlus toimub juba konkreetset avalikku ülesannet reguleeriva seaduse alusel.

Palume seletuskirja selles osas täiendada.

7. Palume arvestada ka eelnõu ja seletuskirja failides esitatud normitehniliste märkustega ja märkustega eelnõu seletuskirja kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse relemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: eelnõu ja seletuskirja fail Justiitsministeeriumi märkustega

Mari Käbi 5865 8226
Mari.Kabi@just.ee
Kristel Niidas
Karen Alamets